

Dalheimers donationsfond

Fritz P. Dalheimer

Dalheimers donationsfond

Dalheimers hus byggdes för 43 år sedan med ekonomiska medel som testamenterats till Göteborgs Stad av godsägaren Fritz Potent Dalheimer.

Dalheimers önskan

Fritz P. Dalheimer avled 1922. De medel han testamenterat till Göteborgs Stad placerades i en fond kallad Dalheimers donation. I Dalheimers testamente kan vi läsa att hans plan var att medlen skulle stå orörda i 40 år och förräntas. Därefter hade Fritz P. Dalheimer en önskan om att medlen skulle användas för att "bereda hem för blinda, vanföra eller eljest lytta människors vård företrädesvis från lärare eller lägre tjänstemannaklassen."

Dalheimers hus tar form

På 1960-talet när medlen kunde börja användas hade samhället förändrats. Det innebar att Stadsfullmäktige beslutade att pengarna skulle användas på ett annat sätt än Fritz P. Dalheimer önskade. I handlingar från 1965 kan vi läsa att behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning "bör i regel icke tillgodoses genom att förlägga invalidlägenheter i särskilda bostadshus, såsom tidigare skett men som nu övergivits beträffande vissa andra kategorier

Fritz P. Dalheimer

(exempelvis barnrikehus). Människor av speciella kategorier bör ej sammanföras genom åtgärder från samhällets sida, utan det bör vara angeläget att de rörelsehindrade på samma sätt som alla andra medborgare erhåller sina bostäder väl spridda ute i samhället."

Dalheimers donationsstyrelse gjorde bedömningen att "att bereda hem" inte ska tolkas i den snäva betydelsen "bostad" utan det kan innefatta ett förenings- och aktivitetshus för målgruppen. Dalheimers hus blev en "hemvist" för personer med funktionsnedsättning och detta bedömdes "stå i överensstämmelse med testators syfte."

Efter den tolkningen 1965 beslutades det att donationens medel skulle användas till:

- Ett hus för personer med funktionsnedsättning.
- Bostäder skulle finnas, men ”borde förbehållas de mer avsevärt handikappade”.
- Huset skulle fungera som administrationslokal för olika handikapporganisationer.
- I huset skulle finnas möjlighet till aktiviteter i form av kurser och hobbyverksamhet.
- Det skulle finnas fotvård, hårvård och sjukgymnastisk behandling.
- Det skulle finnas en gymnastiksal och en simhall med de speciella anordningar som behövs för personer med funktionsnedsättning.
- Det skulle finnas goda parkeringsmöjligheter i husets omedelbara närhet.
- Huset skulle inrymma en presentbod där hantverksalster som tillverkats i huset skulle finnas till försäljning.

Ändringar i planerna för Dalheimers hus

Efter hand gjordes ytterligare ändringar i planerna på hur medlen ur Dalheimers donation skulle användas. Istället för bostäder för personer med omfattande funktionsnedsättning var nu planerna att bygga ett ”dag- och inackorderingshem (avlastningshem)” för personer med funktions-

nedsättning. Anhöriga till personer med en omfattande funktionsnedsättning skulle få möjlighet till avlastning och vila, och personer med funktionsnedsättning skulle få miljöombyte och rekreation. Dessutom beslutades det att:

- Huvudmannskapet skulle ligga på ”Socialförvaltningen”.
- Det skulle finnas ett garage.
- Lokaler skulle hyras ut i andra hand till handikapporganisationerna.
- Det skulle finnas en samlingsal, matsal och cafeteria.

Extra medel från fler finansiärer

När Stadsfullmäktige år 1969 beslutade att Dalheimers hus skulle byggas på Slottsskogsgatan räckte inte de ursprungliga medlen till det omfattande bygget. Den hyresvärd som fick i uppdrag att bygga Dalheimers hus var det kommunala bostadsföretaget Familjebostäder.

Familjebostäder fick 1,5 miljoner kronor från Donationsfonden. Ytterligare 14 miljoner kronor lånades för att bygga huset. Allmänna Arvsfonden beviljade 150 000 kronor för särskilda anpassningar i huset. Den totala kostnaden blev 20 miljoner kronor, så kommunen fick bekosta delar av huset med kontanta medel.

Förändringar genom åren

Dalheimers hus stod färdigt år 1974. Stora delar av det ursprungliga konceptet finns ännu kvar, men verksamheten har gjort små justeringar genom åren:

- Från början fanns ett bibliotek som lades ner oktober 2017.
- Från och med hösten 2018 finns Eldorado i Dalheimers hus.
- Samlingssalen används för kultur- och konferensverksamhet med både personer med funktionsnedsättning, verksamheter i staden och allmänheten.
- Kurs- och hobbyverksamheten och "daghemsverksamheten" är idag daglig verksamhet enligt LSS och sysselsättning enligt socialtjänstlagen.
- Inackorderingshemmet kallas idag korttidsboende och har 21 platser.
- Korttidsboendet har korttidsplatser för personer med omfattande behov av omvårdnad och stöd exempelvis i samband med de skrivs ut från sjukhus.
- Det finns ingen presentbod för försäljning av hantverk.

Den verksamhet som bedrivs idag stämmer alltså väl överens med den verksamhet som planerades 1969 utifrån tolkningen av Fritz P.

Dalheimers önskemål om hur hans pengar skulle komma till användning. Förvaltningen för funktionsstöd ansvarar för och bekostar driften av verksamheten.

Dalheimers donationsfond idag

Dalheimers donationsfond finns än idag och varje år har verksamheter i huset möjlighet att söka medel ur den. Medlen ska gå till sådant som är utöver det som är kommunens ansvar. I stadgarna för Dalheimers donation kan vi läsa om ändamålet för medlen:

1 §. Stiftelsens ändamål är att bereda hem för blinda och vanföra eller eljest lytta människors vård enligt testators vilja.

Under 2019 och 2020 har medel bland annat beviljats till en hälsovecka, gymmaskiner, en duschrullstol till badet, tillgängliga möbler till restaurangen, tv-apparater till korttidsboendet, effekter till Eldorados studsmatta, videokonferensutrustning. Varje år beviljas medel till kulturaktiviteter.